

մասնակցութեանը (հարկաւորութեանը) կը կատար-
վին չափաւոր հանրապետական ուղղու-
թեամբ և աչքի առաջ չեն ունենայ սահ-
մանադրութեան վերաբերեալ խնդիրք: Այնու-
հետեւ մինիստր Գերի մասնագոյց եղաւ
արմատականներին անդորութեան և այն վե-
րանորոգութիւններին վրա, որոնց իրագործել
են չափաւոր հանրապետականները: Նա յայ-
տնեց, որ հանրապետութիւնը ժողովրդի
վճարած հարկերը 260 միլիոնով փոքրաց-
րել է: Ապա յայ ընտրութիւններին իսկական
նպատակն է մինչ այն աստիճան թուլաց-
նել միապետականներին, որ, եթէ մինչեւ
անգամ նրանք միանան արմատականներին
հետ, այնու ամենայնիւ անկարող լինեն
փնտել հանրապետութեանը: Երկրի վրդու-
ված չէ, շարունակեց Գերի, այլ ընդհա-
կառակը բաւական է, տեսնելով իրագործ-
ված վերանորոգութիւնները, տեսնելով, որ
Ֆրանսիան ոչնչացրած չէ, որովհետեւ նրան
անկարելի է ոչնչացնել: Հանրապետութեան
համար անհրաժեշտ է բոլոր կուսակցու-
թիւններին միարանութիւնը և Գերիի խո-
հմութիւնը:

Մարտիկից հազորդում են, որ յունիսի
7-ին առաւօտեան 8 ժամից մինչեւ երկու-
շիսան 11 արիւնահեղ կռիւ է եղել խալս-
ցիներին և Ֆրանսիացիներին մէջ: Ասում են,
որ երեք մարդ սպանված են և շատերը
վիրաւորված: Քաղաքային խորհրդարանի
նիստերը անընդհատ շարունակվում են: Քա-
ղաքի հիւրանոցները փակված են: Մարտե-
լի գանազան մասերում կռիւը շարունակ-
վում է: Հանրապետական պրօկուրորը ար-
գէն քննութիւն է սկսել և 65 մարդ կա-
լանաւորված են:

Հանրապետութեան նախագահ Գերի
յայտնել է մի քանի պատգամաւորներին,
որ նա չի այցելի Ֆրանսիայի հարաւային
մի քանի նահանգները, որովհետեւ շատերը
այդ ճանապարհորդութիւնը կարող են նը-
րանով մեկնել, որ Գերի կամենում է ազ-
գել պատգամաւորների ապագայ ընտրու-
թիւններին վրա:

Ֆրանսիական լրագրիւնները միաձայն պա-
խարակում են գինեւորական ծառայութեան
ժամանակամիջոցի փոքրացնելը: Միայն «Re-
publique Française» լրագիր պաշտպա-
նում է այդ օրինագիծը:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Յունական մինիստրութեան մէջ մի քա-

անկմանը և մասնաւոր նրա մասնաւոր խաղա-
կողի, կեղտոտ, կոյր, նեղ, զգուշ, ետական,
—այդ անկանքները դուք կը գտնէք ամեն մի
քաղաքականում: Եւ կը բերեմ միայն այստեղ
բուլղարական «Народный Гласъ» լրագրի խօս-
քերը Բիկոնսֆիլդի մասնաւոր առիթով:
Լորդ Բիկոնսֆիլդի վարձանակեցաւ
Անհետացաւ նա խոր մտութեան մէջ,
Եւ Լոնդոնից մինչեւ Բատակ
Ամեն աղիւս մարդ խնդում է,
«Այո—շարունակում է լրագիրը—յիշելու ար-
ժանի է այն մարդը, որի անուան հետ չարա-
գուշակ կերպով կապված են մեր պատմու-
թեան վերջին օրերը: Այդպիսի մարդիկների ա-
նունը հետ չէ մոռացվում: Այն մարդը, որ Նե-
րոնի կամ Կալիգուլայի պէս ծափահարում էր
սարսափելի թշուառութիւններին, որ իր քաղա-
քականութեամբ յարուցեց մեր երկրի աւերումը,
որ վերջին պատերազմի պատճառը եղաւ, որ
երկու միլիոն ժողովուրդ ստրկութեան հասց-
րեց—այդպիսի մարդը, այո, արժանի է յիշելու,
արժանի է և անէծքների:»

Պ. Բաղդեցին իրան յատուկ սրամտութեամբ
մտաւոր զեղխութիւն է համարում Բիկոնսֆիլդի
վրա յարձակվելը, որովհետեւ նա «Անգլիայի
զեկավար էր... Նրա վրա աշխարհը զարմա-

նի փոփոխութիւններ կատարվեցան, որոնք
արտաքին գործերի հետ ոչինչ յարաբերու-
թիւն չունեն: Կօրինքի պարանոցը փորկու-
ւեւ նրան ջրանցք դարձնելու մասին պայ-
մանագիրը յանձնվեցաւ: զենեքալ Տիւրին, որ
այդ գործին ձեռնարկում է Լեսսուպի հետ:
Այդ ձեռնարկութիւնը մտադրված էր զեռ-
հին ժամանակներում և Ներոնի թագա-
ւորութեան ժամանակ աշխատանքները ըսկա-
ված էին: Բեկա Գերստեր, երկրաշարժ ու-
ղեւորվեցաւ Կօրինքի աշխատանքների հա-
մար պատրաստութիւններ տեսնելու նպա-
տակով: Գործը աշունքին կը սկսվի: Ջրանց-
քը պէտք է պատրաստ լինի հինգ տարուց
յետոյ: Չմեռ ժամանակ փտանգաւոր Մա-
տապանի մօտ իւրաքանչիւր տարի անցնում
են 1,300 փոստային շոգենաւեր, նոյնքան
աւելորական և մասնաւոր և 300 պատե-
րազմական: Ջրանցքը փորկուց յետոյ Ազ-
րիական ծովից գնացող շոգենաւերը 24
ժամ կը փաստակեն, իտալիայից գնա-
ցողները 14—18, իսկ Գերաւտարից 8 ժամ:

ԱՐԵՎԵԼԵԱՆ-ԲՈՒՄԵԼԻԱ

Ֆիլիպպոլից հազորդում են, որ Բուռ-
լիայի մէջ եղած պատգամաւորների ընտ-
րութիւնների ժամանակ կուսակցական կռիւ-
ները մինչեւ այժմ չեղած չափերի են հա-
սել: Նահանգներից ստացված տեղեկու-
թիւնները համեմատ մի քանի ընտրողները
մինչեւ անգամ անձնական անբաւականու-
թիւններ են ունեցել, այնպէս որ ընտրու-
թիւնների ժամանակ պատահած անկարգու-
թիւնների պատճառով ներկայումս բաւա-
կան շատ քրէական գործեր են սկսված:
Արմատական և չափաւոր կուսակցութիւն-
ները կարողացան հաւասար թուով պատ-
գամաւորներ ընտրել: Ընդամենը պէտք է
18 պատգամաւորներ ընտրվելին, որոնցից 9
չափաւորներ են, իսկ փնտաւորները արմա-
տական: Պատգամաւորներից 16 մարդ բու-
ղարացիներ են, իսկ երկուսը թիւրք: Մին-
չեւ անգամ Ֆիլիպպոլի մէջ քաղաքական
կռիւը չափազանց աղմկալի էր: Այդտեղ
բուլղարացիները ընդգիմադրում էին թիւր-
քերին և յոյներին: Երբ կասկածելի դարձաւ,
որ բուլղարացի կանգիդատը կարող է ստա-
նալ ձայների մեծամասնութիւն, Ֆիլիպպոլ-
ի կալիստոսի միջնորդութեամբ բուլղարա-
ցի կուսակցութիւնները միացան և համա-
ձայնութեամբ բուլղարացիները Այնու ամենայ-

նում էր... հանձար էր: Ի՞նչ է դուք գալիս
Ամբողջ ազատամիտ մասնաւոր ներկայացուցիչնե-
րը, որոնք բոլոր ոյժով յարձակվում են Բի-
կոնսֆիլդի վրա, մտաւորապէս զեղխված են:
արեգակի լոյսի պէս պայծառ և անարատ միտք
պահպանել են միայն Կատկովը և «Մեղուի»
ուշունցնատուները, որոնք երկրպագում են
հանգուցեալ լորդի յիշատակին: Ուրեմն, պ.
Բաղդեցին, ձեր լոգիկայով բաւական է միայն զե-
կավար լինել, ետականութեան և լրբութեան
հանձար լինել և աշխարհ դարձանք զրանով—
որ պատկառելի անուն ժառանգել: Ուրեմն, Բի-
մարի առաջին պէտք է խուճկ ծննդը, Ման-
կունու ձեռքերը լիւնքը, Յովհաննէս 4-րդի յի-
շատակը սուրբ համարենք, ձեզ էլ խօս, պ. Բաղ-
դեցի Բուի անուն խմբագրատան բալկոնի հանդէպ
արձան կանգնեցնենք, որովհետեւ ուշունցնա-
տութեան հանձար էր... Չէ որ ձեր սրամիտ գը-
լուրը այդ թույլ է տալիս:

Գուք, պ. Բաղդեցի, ինձ անուանում էք մա-
նուկ, կաթնակեր: Կը նշանակի եւ այժմ մի
տղէն և անգարգացած մարդ պէտք է լինեմ:
Եթէ այժմ եւ այդպէս եմ, ուրեմն ի՞նչ պէտք
է լինելի սրանից 7 տարի առաջ, չէ որ մի բո-
ւորովին յիմար երեխայ... Իսկ 7 տարի սրանից
առաջ եւ սարսափելի մեղուական էի, և «Մե-

նիւ թիւրք կանգիդատը ձայների նշանաւոր
մեծամասնութիւն ստացաւ:

Արիւնսօպոլից ստացված տեղեկութիւն-
ների համեմատ այնտեղ սպասում են Բե-
ուֆ-փաշայի վերադարձին, որին համա-
կուծ է այդ վիլայեթի ամբողջ ազգաբնա-
կութիւնը: Բեուֆ-փաշա նոյնպէս ցանկա-
նում է վերադառնալ և նրա կուսակցների
կարծիքով այդ ցանկութիւնը կը կատարվի:

ԻՏԱԼԻԱ

Հռոմի ամառգիրներից մէկի մէջ «Զօրքեր
և քաղաքականութիւն» վերնագրով տպվե-
ցաւ գեներալ Մեցցակապօ յօդուածը, որով
հեղինակը աշխատում է ապացուցանել, թէ
իտալիան իր գինեւորական ոյժերը պէտք է
յուսացնէ և հասցնէ այն դրութեանը,
որի մէջ դանդաղ են այլ ազգութիւն-
ների գործերը: Այդ գործը անհրա-
ժեշտ է ոչ թէ նուաճողական նպա-
տակների, այլ իտալիայի անկախութիւնը
պաշտպանելու համար: Հեղինակը ապա-
ցուցանում է, որ վերջին պատերազմների
փորձերը անհրաժեշտ են դարձնում ամբողջ-
ների կառուցանելու: Գեներալ Մեցցակապօ
խորհուրդ է տալիս իտալական պարլամեն-
տին մի անգամից հաստատել գործերի դը-
րութիւնը բարեկեցիկ համար անհրա-
ժեշտ գումարը և նրա հատուցումը բաժա-
նել երեք տարիների վրա: Վերջը նա աւե-
լացնում է, որ իտալիայի գինեւորական ոյ-
ժերի բարեկեցիկ և բուրգական քաղաքակա-
նութեան համար մի գրաւական կը լինի:

Իտալիայի մէջ երկու անգամ միմեանց ե-
տեկ պատահած մինիստրական դժուարու-
թիւնները ստիպեցին պարլամենտին զգու-
շութեամբ գործել: Ազատամիտ կուսակցու-
թեան անդամները համոզվեցան վերջապէս,
որ աւելի հեշտ է կորցնել իշխանութիւնը,
քան թէ նրան ձեռք բերել: Նրանք ան-
հրաժեշտ համարեցին գոնեա ժամանակա-
ւորապէս թողնել անձնական հաշիւները և
օգնել կառավարութեանը ընտրողական օ-
րինադիմ վաւերացնելու համար, որի ու-
շացնելու պատճառը միշտ այդ կուսակցու-
թիւնն էր դառնում:

Պարլամենտը արգէն վաւերացրեց ընտ-
րողական օրէնքի գլխաւոր կէտերը և այդ
աշխույթեան պատճառը նոր մինիստրու-
թեան եռանդոտ բնութեան էր:

Ընտրողական օրէնքի հեղինակ՝ արդարու-
թեան մինիստրին բաւական դժուար էր

դուռ մէջ մինչեւ անգամ մի ինքնուրոյն վէպի
էի տպել... Լաւ լրագիր էք ունեցել: Վերջապէս
դուք ինձ խորհուրդ էք տալիս, որ շատ խոտ
ուտեմ Բիկոնսֆիլդի և Վալդսթոնի քաղաքակա-
նութիւնը հասկանալու համար: Ոչինչ չունեմ
ասելու: Գուք փորձառու մարդ էք, անշուշտ մի
քանի տարի շարունակ այդ կերակրովն էք սը-
նընդվել, որ այդպէս լաւ հասկանում էք յիշեալ
քաղաքականութիւնը:

Չեղ հետ սրանից աւելի խօսելը աւելորդ է,
պ. Բաղդեցի: Մի անխոհեմ հարց միայն կառա-
ջարկեմ ձեզ: Մինչեւ երբ պէտք է կերակրէք ձայ
հասարակութիւնը ձեր անհամ տափալակաւորու-
թիւններով և ուշունցներով: Ախար ժամանակը
անցնում է, տարին տարուց յետոյ գլորվում է,
հասարակութիւնը զարգանում է, նոր պահանջ-
ներ գրում, թարմ և կենդանի մտաւոր կերակրի
փափագում,—իսկ ձեզ մօտ՝ նոյն ջուրը և նոյն
ջրաղացը, ուղիւ պոչի պէս ոչ կարճանում էք,
ոչ երկարանում: Քաղաքացի էք թէ ստուել: Միթէ
կեանքը ձեր և ձերայինների վրա ոչ մի ներ-
գործութիւն չունի: Միթէ 20 տարին ձեզ չը
համոզեց, որ ուշունցնատութիւնը, բամբասա-
քը, խտրիզանքը լարելը, տղիտութեան սերմեր
ցանելը, միամիտների աչքը թող փակը—դա գոր-
ծունեութիւն չէ կարող համարվել: Իսկ ամբողջ

հերքել իր բազմաթիւ հակառակորդների
ասածները: Նրա ճառը շարունակում էր
երկու նիստ և երեւում էր, որ այդ մաս-
նագէտը հարցը բազմակողմանի ուսումնա-
սիրել է և անուշադիր չէ թողել հարցին
վերաբերեալ պատմական և վիճակագրական
տեղեկութիւնները: Գրանից լաւ պաշտպան
կառավարչական օրինագծի համար անկա-
րելի էր գտնել:

Այսպիսով ընտրողական վերանորոգու-
թիւնը երկակայութեան իրականութեան
է հասել: Այսուհետեւ վիճարանութիւններ
կարող են ծագել ընտրողական եղանակի
մասին:

ԱՆՊԼԻԱ

«Daily News» լրագրի խօսքերի համե-
մատ անգլիական կառավարութիւնը մի ջըր-
ջաբերական ուղարկեց Միացեալ-Նահանգ-
ների կառավարութեանը, որ ուշադրութիւն
է դարձնում Ֆենիկսների ցոյցերի վրա, ու-
րոնց կենտրոնատեղին Նիւ-Եօրկն է: Իրան-
դական վարչութիւնը արգելեց ժողովներ
կազմել և Մենապի մէջ և ազդարարու-
թիւններ հրատարակեց, որոնք համոզում
են ազգաբնակչութեանը չը մասնակցել Կօրի-
կոնսֆիլդեան մէջ լինելու ժողովներին: Կուր-
լինում կալուածական միութեան ժողովի
մէջ արտասանած վերջին ճառերը չափաւոր
ընտրութիւն ունեն: Հառախօսները պա-
խարակում էին զօրքերին արած ընդդիմա-
դրութիւնը, որովհետեւ երկու կողմի ոյժերը
հաւասար չեն, բայց համոզում էին Ֆեր-
մերներին ընդդիմանալ կալուածատէրերին:

«Doterel» նաւի կորուստը, Ալիկադուլի
և այլ տեղերում կատարած յանցաւոր փո-
ձերը ոգևորեցին Միացեալ-Նահանգների
Ֆենիկսներին, աւելացրին նուիրատուութիւն-
ների չափը և զորեցին իրանդացիներին
շարունակել իրանց ընդդիմադրութիւնը:
Ամերիկայի Ֆենիկսները յայտնեցին, որ նը-
րանք գիտէին «Doterel» նաւի ձայններն
լու մտադրութիւնը:

Վալդսթոն մտադիր էր առաջարկել հա-
մայնքների ժողովին, որ նա շտապեցնի
կալուածական օրինագծի քննութիւնը, բայց
մինիստրը այդպիսի առաջարկութիւն չա-
րաւ, որովհետեւ մի կողմից չէր կամենում
զայրացնել ընդդիմադրական կուսակցու-
թեանը, իսկ միւս կողմից յոյս ունէր իր ժա-
մանակին վաւերացնել օրինագիծը, առանց
սահմանափակելու համայնքների ժողովի:

Տօրիներ և վիգելի քաղաքականութեան հա-
մաժողովանալու համար թող «Verfassung Eng-
lands» վերնագրով գրեք: Վիլիամ Լեկկի
«Անգլիայի պատմութիւնը XVIII դարու» և
գոնէ ուսու ազատամիտ լրագիրներ ու ամա-

գիրներ: